

Телетов Олександр Сергійович,
д-р екон. наук, професор, професор кафедри маркетингу та УД
Сумського державного університету;
Сірік Юлія Андріївна,
магістр з маркетингу,
Сумський державний університет

СТВОРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПАРКУ ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто деякі інноваційні форми ведення господарсько-економічної діяльності, зокрема технологічні парки. Проаналізовано світовий і вітчизняний досвід створення та діяльності таких інноваційних бізнес-структур. Проведено дослідження стану економічного розвитку Сумського регіону, визначено доцільність і можливість функціонування технологічного парку у його межах. Запропоновано створення технопарку на базі у минулому потужного промислово-дослідного підприємства.

Ключові слова: інновації, регіональний розвиток, інноваційні бізнес-структури, технологічний парк, бізнес-інкубатор, технополіс, кластер.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економіки України, орієнтований на підвищення її конкурентоспроможності та обумовлює активізацію інноваційної діяльності, без якої стає неможливим здійснення прогресивних зрушень. Економічний розвиток будь-якого регіону залежить від рівня конкурентоспроможності його окремих суб'єктів економічної діяльності. В умовах значного скорочення виробничого сектору та темпів розвитку економіки в цілому необхідним є створення інноваційних структур, які зможуть підвищити економічний розвиток тієї чи іншої території та стимулювати інвестування в певні галузі, області або регіони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що створення інноваційних бізнес-структур являє собою закономірний етап об'єктивного розвитку економічних систем. Такі науковці, як М. Портер [5], А. Мазур [6] та Д. Лук'яненко [10], у своїх працях виділяють чотири найпоширеніші види інноваційних форм ведення бізнесу: бізнес-інкубатори, технологічні парки, технополіси та кластери. В умовах глобалізації світових економічних процесів та посилення світового конкурентного протистояння головним завданням діяльності таких структур є сприяння розвитку окремих підприємств, територій, галузей, національних економік шляхом посилення та стимулювання плідної ефективної співпраці бізнесу та науки.

Не вирішені раніше питання, що є частиною проблеми. На думку названих авторів [6; 10], на сьогоднішньому етапі розвитку економіки України бізнес-інноваційні структури повинні стати одним з найбільш ефективних інструментів інтенсифікації розвитку вітчизняного підприємництва і підсилення ринкових позицій суб'єктів економічної діяльності. Можна погодитися з вітчизняними вченими [6; 10], що навіть за наявності концепції розвитку бізнес-інноваційних структур на національному рівні цілісного дослідження питання щодо доцільності створення і розширення таких структур на регіональному рівні практично не відбувається.

Метою даної статті є пропозиція створення в одному із типових обласних центрів України такої інноваційної форми ведення господарсько-економічної діяльності при тісній співпраці бізнесу та науки, як технологічний парк.

Викладення основного матеріалу. Перехід країн Східної Європи до ринкових відносин підштовхнув вчених та практиків до найретельнішого вивчення досвіду інноваційного розвитку економічно розвинених країн, пошуку шляхів та засобів, які дали б змогу забезпечити стабільно високий рівень добробуту населення України. Таке вивчення передбачає не сліпе копіювання та запозичення механізмів інноваційного розвитку економіки, а відбір ключових етапів реорганізації економічної сфери, що мають найбільший вплив на становлення інноваційного процесу.

Створення сприятливих умов для інноваційно-орієнтованих систем є життєво необхідним для успішного функціонування української економіки. Саме вони здатні забезпечити структурну якісну перебудову економіки, надати нові робочі місця, сприяти процесам індустріалізації та відповідати викликам світової глобалізації. Розвиток інноваційно орієнтованих підприємств є гарантом невідворотності вітчизняних ринкових перетворень. Сьогодні вітчизняним підприємствам необхідно постійно піклуватися про пошук переваг, які повинні базуватися на постійному впровадженні інновацій різного рівня новизни й забезпечувати їм високий рівень стабільності функціонування.

На сучасному етапі необхідність переходу економіки на інноваційний шлях розвитку є важливим фактором прискорення економічного зростання держави, технологічного та соціально-економічного розвитку, забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку. В основу інноваційного шляху розвитку економіки покладено процес пошуку, підготовки, створення, реалізації та комерціалізації нововведень, тобто забезпечення трансформації ідеї у інновацію [2].

Останнім часом під впливом світових глобалізаційних процесів в економіці відбуваються суттєві зміни як на рівні держав, так і на рівні окремих підприємств та організацій (це стосується як великих міжнародних компаній, так і підприємств малого та середнього бізнесу). Процеси глобалізації відкривають багато можливостей для розвитку підприємств: за рахунок взаємодії сучасних економічних, політичних та соціальних процесів увесь світ перетворюється на єдиний бізнес-простір. Глобалізація змінює характер ринкової конкуренції, визначаючи зрушення в інноваційній діяльності підприємств. Таким чином, даний взаємовплив визначає особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації, серед яких виділяють [10]:

- глобалізацію попиту на високотехнологічну продукцію;
- інтернаціоналізацію інноваційної, зокрема дослідницької, діяльності;
- зростання темпів технологічного оновлення галузей та зменшення життєвого циклу продукції;
- підвищення складності та наукоємності наукових розробок;
- інтелектуалізацію світового виробництва;
- інвестиційний глобалізм, пов'язаний із можливістю переливання фінансових ресурсів у різні ринки;
- зростання частки інвестицій, що спрямовуються на розвиток людського капіталу.

Важливою світовою тенденцією є глобалізація інноваційної діяльності, зокрема наукових досліджень. Зміни у глобальному просторі функціонування організацій визначають напрями змін пріоритетів у розробленні та реалізації інновацій, а також у підходах до стратегічного управління інноваційною діяльністю держав та їх окремих суб'єктів господарювання. Розвинені держави світу ще у другій половині ХХ ст. почали спрямовувати свої національні економіки на інноваційний шлях розвитку. Вклад факторів науково-технічного прогресу (НТП) у прирості ВВП США у минулому

Розділ 3 Інноваційний менеджмент

столітті перевищував 50-60%. На сьогодні частку нових знань, що втілюють у технології, устаткування та організацію виробництва, у промислово розвинених державах становить 80-95% приросту ВВП. За останні 15 років кількість працівників інноваційної сфери у США та у Західній Європі збільшилась у 2 рази, у Південно-Східній Азії – у 4 рази, а у Євросоюзі частка інноваційно-активних підприємств становить більш ніж 50% від їх загальної кількості. Від рівня інноваційної активності національних підприємств залежить положення держави на світовому ринку наукоємної продукції.

Результати процесів глобалізації можуть надати певні переваги під час здійснення інноваційної діяльності, а саме забезпечити: наближеність до місцевих ринків; доступ до місцевих спеціалістів; гнучкість у розподілі ресурсів; контроль витрат; посилення (збільшення кількості та продуктивності) джерел інновацій.

З метою стимулювання та активізації інноваційної діяльності на державних рівнях створюються спеціальні програми підтримки підприємств, які бажали б стати на інноваційний шлях розвитку. До основних інноваційно-організаційних форм ведення бізнесу належать бізнес-інкубатори, технологічні парки, технополіси та кластери [4; 6]. Усі вони покликані розвинути інноваційне підприємництво (особливо підтримати застосування наукоємного виробництва), прискорити співробітництво між науковим та виробничим секторами, залучити фінансові ресурси в інноваційну сферу тощо, рис. 1.

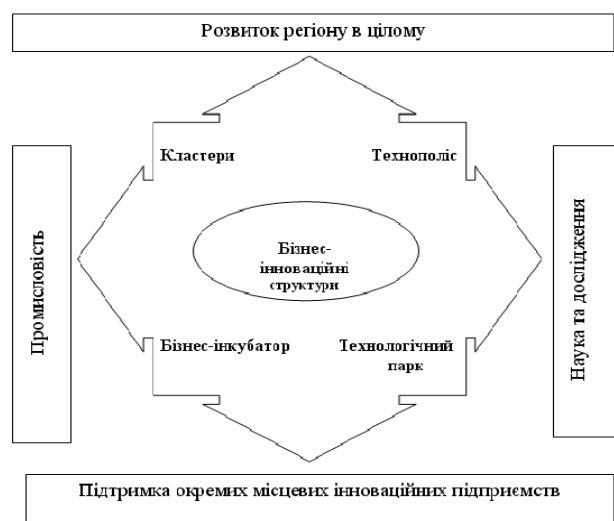

Рисунок 1 – Взаємозв'язок інноваційних форм ведення бізнесу

Серед переваг, які надаються фірмам, що входять до складу інноваційних структур, виділяють: звільнення від сплати реєстраційного податку, податку на прибуток упродовж перших років підприємницької діяльності, земельного податку та податку на майно, виключення з оподаткованого прибутку коштів, які спрямовуються фірмами на розвиток інноваційної структури.

Найпоширенішою та найпростішою інноваційною формою ведення бізнесу є бізнес-інкубатор, що являє собою структуру, що спеціалізується на створенні сприятливих

умов для виникнення і ефективної діяльності малих інноваційних фірм, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї. Це досягається шляхом надання цим фірмам матеріальних, інформаційних, консультаційних та інших необхідних послуг.

Головне завдання *бізнес-інкубаторів* – відродити ділову активність у регіонах, які мають не використовуваний за призначенням надлишок виробничої інфраструктури; допомогти тим, хто відкриває власну справу на початковій стадії. Найбільшу користь підприємцям у бізнес-інкубаторах приносять повна концентрація на підприємницьких завданнях та зниження витрат на управлінський апарат.

У світовій практиці набула розвитку специфічна форма організації процесу «наука – виробництво – споживання» – *технологічні парки* (технопарки). Технопарк є науково-виробничим територіальним комплексом. До його складу входять дослідні інститути, лабораторії, експериментальні заводи із передовою технологією, що створені на територіях навколо провідних університетів із розвиненою інфраструктурою, до якої належать: лабораторні корпуси, виробничі приміщення, інформаційно-обчислювальні центри, системи транспортних та інших комунікацій, магазини, житлово-побутові приміщення, сервісні та виставкові комплекси. Основною метою технопарку є досягнення територіального зближення між необхідною для наукових досліджень матеріальною базою, що належить промислового виробництву, та людським потенціалом країни, що є фактором формування максимально сприятливих умов для процесу інноваційного розвитку.

Найбільш укрупненою структурною одиницею серед інших інноваційних форм ведення бізнесу є *технополіс*, який являє собою масштабний науково-промисловий комплекс (часто утворює окрему територіальну одиницю), створений для виробництва нової прогресивної продукції або розроблення нових наукоємних технологій на базі тісних відносин з університетами і науково-технічними центрами. Технополіс схожий на технопарк, але має форму невеликого населеного пункту, в якому розташовані наукові і науково-виробничі комплекси; має вигляд конгломерату із великої кількості розміщених на одній території дослідних установ, невеликих за розмірами промислових фірм, впроваджувальних організацій, що об'єднані зацікавленістю у появі нових ідей та якнайшвидшою їх комерціалізацією. У ньому поєднуються наука, техніка і підприємництво, здійснюється тісне співробітництво між академічною наукою, підприємцями, місцевими і центральними органами влади.

Ще однією інноваційною формою організації бізнесу є *кластеризація* підприємств. Кластером вважається група близьких, географічно взаємозалежних компаній і пов'язаних з ними організацій, які діють спільно у певному виді бізнесу, характеризуються спільністю напрямків діяльності і взаємодоповнюють одна одну. Кластерні системи є втіленням унікальної комбінації наукових, виробничих і комерційних структур, що на основі використання переваг коопераційної взаємодії сприяють формуванню і ефективному використанню реальних конкурентних переваг окремих підприємств, галузей, національних економік в умовах посилення світового конкурентного протистояння.

Становлення та розвиток наукоємних галузей економіки в цілому відбувається за гострої конкурентної боротьби на міжнародному ринку, оскільки великі масштаби виробництва та збуту є необхідною умовою накопичення коштів для подальшого розвитку досліджень та розробок. У цій боротьбі переможцями стають держави та міжнародні корпорації, які не лише володіють значним науково-технічним потенціалом, а й знають, яким чином його найбільш ефективно використати, тобто трансформувати

інноваційні ідеї у кінцевий продукт, швидше за інших та з найменшими витратами пройти крізь цикл «наука – виробництво – збут» [1; 8].

Світовий досвід показує, що забезпечення економічного зростання потребує створення відповідних умов та механізмів, які будуть стимулювати інноваційну діяльність та впровадження її досягнень на практиці. До найбільш поширених шляхів реалізації цього процесу відносять створення таких бізнес структур, які сприяли б трансферу та комерціалізації технологій, до яких належать технологічні парки та бізнес-інкубатори.

Усього у світі діє близько чотирьох тисяч інноваційних бізнес-структур, серед яких функціонує понад 500 технологічних парків: у США розташовані більше 160, у Німеччині – близько 100, у Японії, Китаї, Франції та Росії – понад 50 у кожній, у Голландії – 45, у Великій Британії – більше 40, у Швеції та Фінляндії – відповідно 16 і 17 [6]. Також у світі налічується понад 4000 бізнес-інкубаторів, серед яких близько 1000 знаходиться у США та 800 – у Західній Європі. Проте наразі в Україні їх кількість не перевищує 20. У середині 90-х років загальна кількість інноваційних компаній на території технологічних (наукових) парків у всьому світі становила більше 11 тис., а кількість зайнятих у них спеціалістів – понад 430 тис. (у розрахунку на одну компанію – майже 40 фахівців) [5].

У США перші інноваційні бізнес-структури повністю фінансувалися за рахунок держави. Нині ж уряд США надає пільги та субсидії клієнтам таких структур на індивідуальній основі. Основна частина фінансування технопарків у Західній Європі здійснюється державою: у Великій Британії – 62%, у Німеччині – 78%, у Франції – 74%, у Нідерландах – близько 70%, у Бельгії – майже 100% [6]. В Україні ж бюджетних коштів на фінансування технологічних парків практично не передбачено. Тому цілком природно, що нами були проведені дослідження з організації їх створення та розвитку в деяких країнах-сусідах (Росії, Польщі, Литві), які мають порівнювальний рівень економіки, та історично близьких за часом перебування в одній державі та Раді європейської взаємодопомоги.

У Литві як країні-члену ЄС, щорічно передбачено виділення значної суми коштів для розвитку інноваційних бізнес структур структурними фондами Європейського Союзу, державного бюджету та капіталовкладень приватного бізнесу. Найближчим часом планується впровадження 5 інтегрованих науково-освітніх та підприємницьких центрів, які умовно називають «силіконовими долинами». За своїми масштабами та розміром капіталовкладень – це найбільший в історії у Литві проект синергії бізнесу та науки, що буде реалізований.

На жаль, економіка України й досі спирається на експорт сировини та продуктів первинної обробки, проте за умов обмеженості запасів сировинних ресурсів в Україні експортні можливості країни поступово зменшуються і в перспективі не зможуть слугувати гарантованою основою економічної стабільності [9]. Разом з тим поглиблюються регресійні процеси та збільшення технологічної відсталості економіки (зокрема відбувається поступове зниження частки реалізованої інноваційної продукції (табл. 1) порівняно з прискореним інноваційним розвитком інших гравців міжнародного ринку та посиленням їхнього впливу на світову економіку в цілому. Однак, здійснювана з 2010 року подальша приватизація підприємств не дає змоги бути впевненими у достовірності відповідних статистичних даних та використанні їх у графі «2012» таблиці. Технологічний розвиток національного виробництва набуває все більшої залежності від міжнародних інвестицій та інтелектуальної продукції інших держав. Тому очевидним є стимулювання інноваційної та науково-технологічної діяльності національних підприємств України, створення умов для їх швидкого розвитку.

Таблиця 1 – Відносні показники реалізованої інноваційної продукції до загального обсягу реалізованої промислової продукції, виробленої в Україні

Обсяги реалізованої продукції, у відсотках	Період, що розглядається, рік				
	2000	2003	2006	2009	2012
Промислова продукція	100	100	100	100	100 ¹
Інноваційна продукція	6,65	4,46	5,6	3,9	2,12
Принципово нова продукція	2,09	1,95	3,3	1,06	0,85

Примітки: ¹ – суперечливі дані 2010-2012 рр. не дають змоги бути впевненими в підсумковій цифрі

Такі бізнес-інноваційні структури, як технологічні парки та бізнес-інкубатори, лише починають входити в економічне середовище в Україні. У певних регіонах країни вже набутий практичний досвід у вирішенні локальних та регіональних ринкових проблем за рахунок залучення до процесу їх вирішення малого бізнесу, державні організації та вищі навчально-дослідні заклади. Як правило, такі структурні одиниці створюються за підтримки місцевих органів влади та держадміністрацій, іноземних інвесторів та приватного бізнесу.

На відміну від зарубіжного досвіду бізнес-інкубаторів, українські є неприбутковими організаціями, які покликані насамперед надати допомогу становленню інноваційного підприємництва, що у майбутньому принесе прибуток. Наразі в Україні спостерігається й інша проблема – майже відсутня кооперація між вищими навчальними закладами та інноваційними-бізнес-структурами. У той час як, наприклад, у Великій Британії 70% університетів мають власні інкубатори, у Російській Федерації приблизно третина бізнес-інкубаторів функціонує при державних університетах або інших освітніх закладах. Такі структури функціонують переважно за кошти університету, венчурних фондів, національних та зарубіжних некомерційних організацій, діяльність яких спрямована на розвиток малого підприємництва.

Розвиток підприємств в умовах сучасного розвитку України залежить від низки чинників, серед яких виокремимо організаційно-економічні умови в регіоні, до яких належать: економічний потенціал регіону, наявність необхідних ресурсів, господарська структура, рівень підготовки кадрів, відношення місцевих органів управління та населення до підприємницьких структур, рівень розвитку ринкової інфраструктури, стан інформаційного забезпечення тощо.

Із цією метою нами було зроблено кваліфікований аналіз стану економічного розвитку Сумського регіону та визначено доцільність створення технологічного парку в його межах за допомогою маркетингового дослідження, об'єктом якого були підприємці та менеджери комерційних підприємств обласного центру з населенням близько 300 тис. осіб (що є типовим у масштабах країни), з метою:

- кваліфікованого аналізу стану економіки Сумського регіону;
- визначення серед низки факторів, що негативно впливають на діяльність підприємств Сумщини, тих, що могли б бути мінімізовані після створення технопарку;
- визначення ступеня знання працівників сфери бізнесу щодо технопарків, зокрема законопроект «Про технологічні парки»;
- з'ясування думки бізнесменів щодо того, чи буде створення технологічного парку на Сумщині стимулювати розвиток місцевої економіки;

– визначення відсотка підприємств, які звернулися б до послуг технопарку та з'ясування, чи є залежність між цим бажанням та розміром підприємства і періодом його існування на сумському ринку.

Головною гіпотезою дослідження було те, що значна частина працівників сфери бізнесу м. Сум вважають підприємства, на яких вони працюють, інноваційними, проте не задоволені економічними умовами для їх розвитку в регіоні, тому переважна більшість висловлює доцільність створення технологічного парку. У ході дослідження було встановлено, що: 60% підприємств вважають організації, у яких вони працюють, інноваційними; 45% знають, що таке технологічний парк; 30% ознайомлені із законопроектом «Про технологічні парки»; 70% вважають, що створення технопарку позитивно вплине на розвиток регіону; 45% бажають звернутися до послуг технологічного парку. Також було виявлено, що чим менший розмір підприємства, тим вищим є бажання скористатися послугами технопарку. Проте не було виявлено чіткої залежності між терміном існування підприємства на ринку та бажанням скористатися послугами технопарку. Серед факторів, які мають вирішальний вплив на позитивний розвиток підприємств м. Сум, респонденти назвали зниження ставок оподаткування, рис. 2.

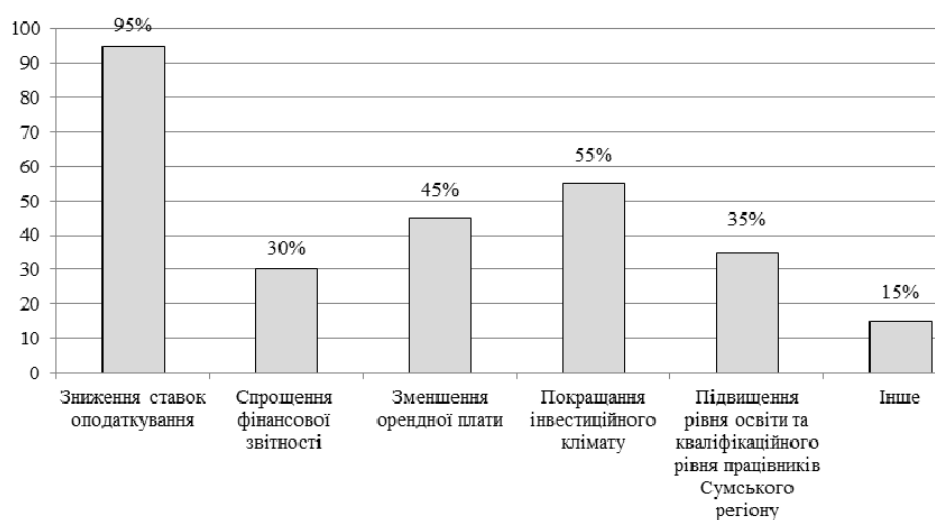

Рисунок 2 – Розподіл факторів, які, на думку респондентів, могли б мати вирішальний вплив на розвиток підприємств на ринку Сумщини

До факторів негативного зовнішнього впливу на діяльність підприємств на Сумщині можна віднести: високі ставки оподаткування, нестабільну політичну ситуацію в країні, коливання валютних курсів, недосконалість державного правового регулювання, зниження платоспроможності споживачів, агресивну політику конкурентів, державне регулювання цін.

Серед чинників, що гальмують економічний розвиток Сумської області, виділяють [7]:

– недостатній рівень конкурентоспроможності регіональної економіки (питома вага області в обсягах реалізованої промислової продукції України – 1,4%, валової сільськогосподарської продукції – 2,8%, інвестицій в основний капітал – 1,5%, виконаних будівельних робіт – 1,1%);

– диспропорції та відмінності економічного й соціального розвитку окремих територій області (в обласному центрі сконцентровано 48,7% обсягу реалізації промислової продукції, містах Охтирці – 15,1%, Шостці – 6,7%, Конотопі – 4,3%, Ромнах – 3,3%, Тростянецькому районі – 7,2%);

– висока залежність провідних галузей промисловості від кон'юнктури зовнішнього ринку (частка експортних поставок у загальному обсязі реалізованої продукції машинобудування становить понад 80% (більша частка належить ПАТ СМНВО ім. М.В. Фрунзе), частка експортних поставок у загальному обсязі реалізованої продукції хімічної промисловості – 70% (більша частка належить ПАТ «Суміхімпром»);

– відставання процесів оновлення виробничих потужностей від їх зношеності та вибуття (ступінь зносу основних засобів виробництва по області становить 60,9%, у 2010 році введено в дію 3,4% нових основних засобів від загальної кількості);

– відсутність на законодавчому рівні стимулів щодо активізації інвестиційно-інноваційної діяльності та відсутність державного замовлення на інноваційну продукцію;

– недостатня енергоефективність та високий рівень енергозатрат галузей економіки;

– значний знос існуючої інфраструктури та комунікацій, кризовий стан житлово-комунального господарства області та необхідність проведення реформування галузі;

– нестача кредитних фінансових ресурсів та їх висока вартість для розвитку виробництва та бізнесу в цілому.

Зазначені проблеми негативно впливають на сталий розвиток основних галузей економіки регіону та його окремих територій. Тому підтверджується гіпотеза щодо потреби вживання рішучих заходів щодо створення сприятливих умов для бізнесу (наприклад, створення технологічного парку).

На основі отриманих у ході анкетування даних та проведеного дослідження джерел можна зробити висновок про те, що стан економічного розвитку Сумського регіону в цілому задовольняє підприємців. Серед усіх вони виділили такі фактори негативного впливу на підприємства, як високі ставки оподаткування, ставки орендної плати та поганий інвестиційний клімат, що, у свою чергу, може бути вирішено за допомогою створення технологічного парку. Спираючись на результати дослідження, можна стверджувати про доцільність створення технопарку на Сумщині. Оскільки за сьогоденних складних економічних та нестабільних політичних умовах будівництво принципово нового науково-виробничого комплексу потребує, по-перше, дуже великих асигнувань, по-друге, виділення значної території у межах міста під забудову, по-третє, триватиме не один рік, доцільним є розгляд можливості створення технологічного парку на базі вже існуючого науково-виробничого комплексу. Одним із таких підприємств у м. Сумах, яке відповідає ознакам технопарку, є ВАТ «Selmi».

ВАТ «Selmi» (Сумські електронні мікроскопи – *Summy Electron Microscopes*) розпочало свою виробничу діяльність у 1959 році як завод електронних мікроскопів та

електроавтоматики, який був орієнтований головним чином на одиничний та дрібносерійний випуск приладів для наукових досліджень і наукоємного технологічного обладнання [3]. За часів СРСР це було обумовлено фактичними потребами матеріального забезпечення науково-технічного прогресу Радянського Союзу, країн Східної Європи, деяких країн Центральної Азії, Індокитаю, Африки та Південної Америки. Для створення такого виробництва у м. Сумах існували об'єктивні передумови: наявність потужних машинобудівних підприємств та потенційна забезпеченість як місцевими кваліфікованими кадрами, так і молодими фахівцями з Москви, Ленінграда, Києва та Харкова.

Після здобуття Україною незалежності багато економічних зв'язків були безповоротно розірвані. Уже без централізованої підтримки з боку держави підприємству довелося самостійно здійснювати пошук нових партнерів. За загального зменшення обсягу виробництва все більший відсоток продукції ВАТ «Selmi» розпочало поставляти на експорт. Підприємство намагалося проводити зовнішньоекономічну діяльність як із країнами колишнього СРСР, так і з такими компаніями, як *Hitachi* (Японія), *Camasa* (Франція), *Carl Zeiss* (Німеччина), а також з іншими партнерами зі США, Європи, Республіки Корея та Ізраїлю [3]. Але на сьогодні підприємство не тільки не змогло наблизитися до тих обсягів виробництва, які воно мало за часів СРСР, а й практично припинило виробництво взагалі. І це, незважаючи на те, що ВАТ «Selmi» має універсальне обладнання та власний науково-дослідний інститут, що зумовлює широкий спектр застосування виробленої продукції, а саме: мікро- та наноелектроніка, літако- та ракетобудування, нафтохімічна та газова промисловість, ядерна енергетика, металургія, оптика тощо.

Крім безпосередньої функції виробництва продукції, ВАТ «Selmi» здатне розробляти конструкторсько-технологічну документацію для серійного виробництва приладів та інших виробів за технічними завданнями замовників, здійснювати модернізацію раніше виготовленої продукції, деталей, вузлів і пристроїв за окремими замовленнями та налагоджувальні роботи й навчання персоналу замовників, сервісну підтримку раніше поставленої продукції, послуги із сертифікації продукції тощо. Отже, ВАТ «Selmi» має потужну виробничу базу та науково-дослідний інститут, що дає змогу виробляти різноманітну продукцію (у т. ч. за унікальними технічними завданнями замовників) для різних сфер застосування. Частина виробничих та невиробничих площ, якими володіє підприємство, наразі не використовується ні під виробництво, ні під дослідні роботи.

Необхідно зазначити, що нещодавно на Сумщині було створено індустріальний парк «Свема», який наразі є промисловим майданчиком для діяльності окремих фірм, що дало змогу поліпшити економічний стан колись потужного індустріального міста Шостки. На сьогодні на території колишнього виробничого гіганта матеріалів для кіноіндустрії «Свема» розташовано значну частину приватних підприємств. Однак, ознайомившись із досвідом шосткинців, можна зазначити істотні переваги створення технопарку на базі ВАТ «Selmi» в обласному центрі: по-перше, хоч «Свема» й має більшу територію, проте ВАТ «Selmi» розташоване вигідніше – у центральній частині міста Сум із залізничним сполученням (ділянка Конотоп – Харків) та практично на автомобільній трасі Київ – Харків; по-друге, ВАТ «Selmi» має набагато ширшу виробничу та кадрову спеціалізацію і власний науково-дослідний інститут; по-третє, наявне універсальне обладнання дає змогу виробляти продукцію найширшого машинобудівного та приладобудівного спектрів.

Проаналізувавши вищенаведене, ми робимо висновок, що ВАТ «Selmi» дійсно можна розглядати як базу для створення технологічного парку. Метою створення такої інноваційної структурної форми буде розвиток регіональної науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння ефективному та раціональному використанню наявного виробничо-наукового потенціалу, використання матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень та їх упровадження на вітчизняному та зарубіжних ринках.

На зазначений технологічний парк має бути покладено низку таких функцій:

- підтримка підприємств, що ініціюють інноваційні проекти у власному виробництві у Північно-Східному регіоні України;
- сприяння співробітництву в сфері науково-технічної та інноваційної діяльності;
- сприяння залученню іноземних інвестицій у Сумський регіон;
- розроблення та створення нових видів інноваційних продуктів, їх комерціалізація; здійснення заходів щодо підтримки виробництва наукоємної, конкурентоспроможної інноваційної продукції;
- залучення студентів, випускників, науковців та працівників вищих навчальних закладів Сумщини до розроблення та реалізації проектів технологічного парку;
- забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, які необхідні для виконання проектів технопарку;
- інформаційно-методична та правова підтримка підприємств-партнерів технологічного парку.

Висновки. Створення сприятливих умов для інноваційно-орієнтованих систем є життєвою необхідністю успішного функціонування української економіки. Саме створення регіональних науково-промислових комплексів здатне започаткувати, а в подальшому й забезпечувати структурну якісну перебудову багатьох напрямків національної економіки, зокрема прискорення економічного розвитку окремих регіонів. Ураховуючи досвід Сумщини у створенні індустріального парку «Свема» та спираючись на професійні думки з боку регіональних посадовців, менеджерів і науковців, які підтримують ідею відродження та розвитку ВАТ «Selmi» задля поліпшення економічної ситуації у Північно-Східному регіоні України та сприяння інноваційній діяльності місцевих підприємств, вважаємо за доцільне розгляд можливості застосування ВАТ «Selmi» як бази для створення регіонального технологічного парку.

1. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія; за ред. З.С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
2. Царенко О.М. Економіка розвитку : підручник / О.М. Царенко, Н.О. Бей, І.І. Д'яконова, І.В. Сало; за ред. І.В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004.
3. Офіційний сайт ВАТ «Selmi» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.selmi.sumy.ua/>.
4. Офіційний сайт Державного комітету України з питань науки, інновацій і інформатизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dknii.gov.ua/>.
5. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. – М. : Междунар. отношения, 1993. – 896 с.
6. Современные инновационные структуры и коммерциализация науки; под ред. А.А. Мазура. – Харьков : Полиарт, 2000. – 254 с.

7. Стратегия экономического и социального развития Сумской области на период до 2015 года «Новая Сумщина – 2015» / Сумская областная государственная администрация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.state-gov.sumy.ua/docs/nova_sumscina_2015.html.

8. Телетов О.С. Маркетингове забезпечення кластеризації економіки на регіональному рівні / О.С. Телетов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 176-184.

9. Телетов О.С. Кластеризація як інноваційний шлях промислово-аграрного розвитку регіону / О.С. Телетов, Ю.А. Сірик, А.В. Лях // Механізм управління економікою. – 2012. – № 2. – С. 82-89.

10. Лук'яненко Д.Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: монографія : у 2 т. – Т. I. / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін.; за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. – К. : КНЕУ. – 2006. – 816 с.

А.С. Телетов, д-р екон. наук, професор, професор кафедри маркетинга і УИД Сумського державного університету;

Ю.А. Сірик, магістр маркетинга, Сумської державної університету

Создание технологического парка как фактор инновационного развития экономики

В статье рассмотрены основные инновационные формы ведения хозяйственно-экономической деятельности, в частности технологические парки. Проанализированы мировой и отечественный опыт создания и функционирования данных инновационных бизнес-структур. Проведены исследования состояния экономического развития Сумского региона, определены целесообразность и возможность функционирования технологического парка в его рамках. Предложено создание технопарка на базе мощного в прошлом промышленно-исследовательского предприятия.

Ключевые слова: инновации, региональное развитие, инновационные бизнес-структуры, технологический парк, бизнес-инкубатор, технополис, кластер.

A.S. Teletov, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Marketing and MIA of Sumy State University;

Ju.A. Sirik, Master of Marketing, Sumy State University

Technological park establishment as a factor of innovative economy development

The aim of the article. The purpose of this article is to offer establishment in one of the typical regional centers of Ukraine. It is innovative form of business and economic activity – technological park with close cooperation of business and science.

The results of the analysis. It has been discovered that the state of Sumy region economic development mainly does not meet the entrepreneurs' needs. The following points which have negative impact on businesses are identified: high tax rates, the rental fees and poor investment climate. The impact of these problems could be reduced by creation of technological park. Based on the results of the research the feasibility of establishing a park in Sumy has been confirmed.

In terms of current Ukraine's difficult economic and political conditions the construction of a new scientific and production center requires firstly enormous allocations, secondly the allocation of large areas in the city for construction, thirdly this process will last at least for several years. That is why it is advisable to take into consideration the possibility of establishing the technological park basing on the existing research and production complex. One of the companies which correspond to the attributes of technological park is «Selmi».

Conclusions and directions of further researches. «Selmi» has universal equipment and its own research institute, which deals with a wide range of production areas: micro-and nano-electronics, aircraft and rocket engineering, petrochemical and natural gas industries, nuclear power, metallurgy, optics, etc. Part of the company territory currently is not used for production or research purposes.

«Selmi» is a strategically important company at both regional and national level, successful economic activity of which should be revived. The main features of the enterprise are well-trained professional staff, good central location, large industrial and research areas, great scientific potential of Sumy state university students and faculty that can be employed in order to collaborate. Analyzed above, we can conclude that «Selmi» can be considered as a basis for the creation of technological park in Sumy region.

Keywords: innovation, regional development, innovative business structures, technological park, business incubator, technopolis, cluster.

1. Varnalii, Z.S. (Eds.). (2007). *Derzhavna rehionalna polityka Ukrainy: jsblyvosti ta stratehichni priorytety [Ukraine state regional policy: features and strategic priorities]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

2. Salo, I.V. (Eds.). (2004). *Ekonomika rozvytku [Economics of development]*. Sumy: VTD «Universytetska knyha» [in Ukrainian].

3. VAT «Selmi» [JSC «Selmi»]. *selmi.sumy.ua*. Retrived from: <http://www.selmi.sumy.ua> [in Ukrainian].

4. Derzhavnyi komitet Ukrainy po voprosam nauky, innovatsii i informatizatsii [Ukraine state committee of science, innovation and informatization]. *dknii.gov.ua*. Retrived from: <http://dknii.gov.ua> [in Ukrainian].

5. Porter, M. (1993). *Mizhnarodna konkurentsiiia [International competition]*. Moscow: Mizhnar. Vidnosyny [in Russian].

6. Mazur, A.A. (2000). *Suchasni innovatsiini struktury i komertsializatsiia nauky [Modern innovative structures and commercialization of science]*. Kharkiv: Poliart [in Russian].

7. Stratehiia ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Sumskoi oblasti na period do 2015 roku «Nova Sumshchyna – 2015» [The strategy of Sumy region economic and social development for the period up to 2015 «New Sumy – 2015»]. *state-gov.sumy.ua*. Retrived from: http://www.state-gov.sumy.ua/docs/nova_sumscina_2015.html [in Ukrainian].

8. Teletov, O.S. (2011). Marketynhove zabezpechennia klasterizatsii ekonomiky na rehionalnomu Rivni [Marketing of economics clusterization at the regional level]. *Marketynh i Menedzhment Innovatsiy – Marketing and Management of Innovations, 1*, 176-184 [in Ukrainian].

9. Teletov, O.S., Siryk, Yu.A., & Liakh, A.V. (2012). *Klasteryzatsiia yak innovatsiinyi shliakh promyslovo-aharnoho rozvytku rehionu [Clusterisation as an innovation's way of industrial-agrarian development of region]*. *Mekhanizm Upravlinnia Ekonomikoiu – Mechanism of Economic Regulation, 2*, 82-89 [in Ukrainian].

10. Lukianenko, D.H. (Eds.). (2006). *Upravlinnia mizhnarodnoi konkurentospromozhnistiu v umovah hlobalizatsii ekonomichnoho rozvytku [Management of international competitiveness in globalizing economic development]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

Отримано 27.08.2013 р.